

REPUBLIKA SLOVENIJA

DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Levica

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 96 49, f: 01 478 98 45, e: ps-levica@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Datum: 23. januar 2019

Mag. Dejan Židan
predsednik Državnega zbora

ZADEVA: Pisna poslanska pobuda

Na podlagi 240. in 248. člena Poslovnika Državnega zbora vam posredujem pisno poslansko pobudo v zvezi z nujno oskrbo z električno energijo in zemeljskim plinom, ki jo naslavljam na Vlado Republike Slovenije.

S spoštovanjem!

Nataša Sukič
Poslanka

V prilogi:
- Vsebina pisne poslanske pobude

VSEBINA PISNE POSLANSKE POBUDE

V času, ko mraz pritiska na vrata in zima kaže vse bolj ostre se veliko socialno ogroženih prebivalk in prebivalcev Slovenije znajde v še večji stiski kot sicer. Nizke temperature terjajo večje stroške ogrevanja, energetska revščina pa pride še bolj do izraza. Kljub temu, da na področju boja proti energetske revščini, po intervencijah in pobudah Levice, počasi prihaja do premikov na bolje, še vedno velik del prebivalstva ostaja pod njenim pragom in za zadovoljevanje svojih energetskih potreb nameni več kot deset odstotkov svojih prihodkov. Za nekatere so socialne stiske tako velike, da celotno zimo preživijo v neogrevanih stanovanjih. Po podatkih SURS-a iz leta 2015 0,8 odstotka, oziroma 5395 naseljenih stanovanj ni imelo električne energije, 2,4 odstotka, oziroma 16.187 naseljenih stanovanj pa ni imelo ogrevanja. Poraba energije za ogrevanje pa je v gospodinjstvih predstavljala kar 64 odstotkov celotne energetske porabe, poraba električne energije za ogrevanje prostorov in ogrevanje sanitarne vode pa je v letu 2017 predstavljala skoraj 30 odstotkov celotne porabe električne energije gospodinjstev.

Revščina je razlog, da veliko gospodinjstev ne zmore plačevati položnic za porabo električne energije in zemeljskega plina, dveh izmed najbolj pogostih načinov ogrevanja prostorov pri nas. Po podatkih iz Poročila o stanju na področju energetike v Sloveniji 2017 je bilo v Sloveniji v letu 2017 zaradi neplačila električne energije izvedenih 5770 odklopov gospodinjstev, zaradi neplačila zemeljskega plina pa 427 odklopov gospodinjstev.

Z namenom zaščite socialno najranljivejših prebivalcem pred odklopom zaradi neplačila, ki revne pahne v še večjo revščino in socialno stisko, Energetski zakon (Ur.l. RS, št. 17/2014; v nadaljevanju: EZ-1) določa institut nujne oskrbe. Nujna oskrba je oskrba z električno energijo, do katere je na podlagi Energetskega zakona in Splošnih pogojev za dobavo in odjem električne energije iz distribucijskega omrežja električne energije (Ur. l. RS, št. 126/2007) upravičen ranljiv odjemalec, ki v 14 dneh po prejemu obvestila o ustavitvi dobave oziroma odklopu s strani SODO d. o. o. predloži vsa dokazila, s katerimi dokaže, da bi bilo glede na okoliščine (letni čas, temperaturne razmere, kraj prebivanja, zdravstveno stanje in druge podobne okoliščine) ob odklopu ogroženo življenje, kakor tudi zdravje odjemalca in oseb, ki z njim prebivajo. Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji 2017 v zvezi z nujno oskrbo in številom odklopov ugotavlja naslednje:

»Skrb vzbujajoče pa je, da je kljub institutu nujne oskrbe do odklopov zaradi neplačila še vedno prihajalo. Razlog je morda v tem, da so kriteriji za upravičenost do nujne oskrbe pri oskrbi z električno energijo zastavljeni previsoko. Na to bi lahko kazalo tudi dejstvo, da je v letu 2017 pravico do nujne oskrbe uveljavljalo 20 gospodinjstev odjemalcev zemeljskega plina, na področju oskrbe z električno energijo pa noben.«

Direktorica Agencije za energijo je na 2. redni seji Odbora za infrastrukturo, okolje in prostor 16. oktobra 2018 v zvezi z nujno oskrbo povedala,

»da so kriteriji zastavljeni relativno ostro. Za ranljive odjemalce se štejejo tisti odjemalci, ki zaradi svojega premoženjskega stanja ne morejo plačevati oskrbe z električno energijo, torej pokrivati teh stroškov, hkrati pa bi bilo njihovo življenje ali življenje ljudi, ki z njimi živijo, ogroženo. Zato je tu relativno zahteven dokazni postopek. Dejstvo pa je, da tik pred odklopom - in to je bilo na pobudo Agencije za energijo, ki je pripravila tudi splošen akt, kjer smo opredelili tudi kriterije, na podlagi zakona seveda, ki nam je dal usmeritev, da operater distribucijskega omrežja pred odklopom opozori odjemalce, da jim grozi odklop in da imajo možnost uveljavljati pravico do nujne oskrbe. Tako smo za to poskrbeli. Sami opažamo, da je tega resnično zelo malo, premalo, to lahko pripišemo manjši ozaveščenosti, hkrati pa tudi

zahtevnejšim pogojem. In dejansko apeliram na to, da se tako energetska kot socialna politika na tem področju združita.»

Tako Agencija za energijo, kot SODO imata na svojih internetnih¹ straneh pravico do nujne oskrbe z energijo in postopke njenega uveljavljanja navedene zelo skopo. V obeh primerih gre večinoma za prepis določb 51. člena in 518. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 17/14 in 81/15) brez podrobnejših postopkov o tem, kako pravico do nujne oskrbe uveljavljati. Tisti, ki nujno oskrbo potrebujejo (in teh je bilo v letu 2017 glede na podatke prej navedenega poročila okoli 6000), s tem ne morejo pomagati in zato pravica do nujne oskrbe ostaja mrtva črka na papirju.

Ena od domnevnih ovir za uveljavljanje nujne oskrbe z električno energijo je, da je treba paziti, da ne pride do podvajanj različnih socialnih prispevkov. Tako je trenutno v veljavi, da *»če je odjemalec prejemnik denarne socialne pomoči, do dobave električne energije iz naslova nujne oskrbe ni upravičen. Socialna pomoč je oblika pomoči, ki je namenjena pokrivanju nujnih življenjskih stroškov, kamor spada tudi plačilo računov za električno energijo.»*² Gospodinjski odjemalec je po Aktu o kriterijih in pravilih za zagotavljanje nujne oskrbe z električno energijo (Uradni list RS, št. 48/16) dejansko upravičen do nujne oskrbe zgolj v primeru, da je že vložil vlogo za dodelitev denarne socialne pomoči, a najdlje do končne odločbe o dodelitvi denarne socialne pomoči.

Kljub temu, da so kriteriji za nujno oskrbo že tako postavljeni »zelo ostro« in kljub temu, da praktično nihče te pravice ne uveljavlja, se iz možnosti uveljavljanja te pravice s tem izključuje socialno najranljivejši sloj prebivalstva. Domnevno zaradi tega, ker je že denarna socialna pomoč namenjena pokrivanju stroškov oskrbe z električno energijo in plinom. Trenutno višina polne denarne socialne pomoči znaša 392,75 evrov, zadnja uradna raziskava o minimalnih življenjskih stroških pa je pokazala, da so le-ti v letu 2016 znašali 613,47 evrov mesečno, kratkoročni osnovni življenjski stroški pa so znašali 441,67 evrov mesečno. Pravica do denarne socialne pomoči in nujne oskrbe z energijo se tako ne podvajata, ampak se kvečjemu dopolnjujeta in skupaj omogočata socialno najranljivejšim lažje preživljanje. Ravno prejemanje denarne socialne pomoči se pogosto uporablja kot kriterij za presojo o tem, ali je nekdo socialno ogrožen ali ne. Tako na primer javni zavod RTV Slovenija omogoča oprostitev plačila RTV prispevka za zavezance, ki izkažejo da so socialno ogroženi s tem, da so prejemniki denarne socialne pomoči. Nobenega razloga ni, da se takšen ali podoben kriterij ne bi uporabljal tudi za uveljavljanje pravice do nujne oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom.

Zato vas pozivam, da:

1. Poenostavite postopke in pravila za uveljavljanje nujne oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom;
2. Odpravite izključevanje uveljavljanja pravice do nujne oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom na podlagi prejemanja denarne socialne pomoči;
3. Uvedete obvezno obveščanje o možnosti uveljavljanja pravice do nujne oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom;
4. Omogočite uveljavljanje pravice do nujne oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom skupaj z uveljavljanjem pravic iz javnih sredstev;
5. Poskrbite za ozaveščanje gospodinjskih odjemalcev o možnosti, kriterijih in postopkih uveljavljanja pravice z električno energijo in zemeljskim plinom.

¹ <https://www.agen-rs.si/gospodinjski/elektrika/moje-pravice/pravica-do-nujne-oskrbe> in <https://www.sodo.si/pogosta-vprasanja/oskrbe-sodo/kaj-je-nujna-oskrba-in-kdo-so-ranljivi-odjemalci>

² <https://www.sodo.si/pogosta-vprasanja/oskrbe-sodo/kaj-je-nujna-oskrba-in-kdo-so-ranljivi-odjemalci>